

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie

BZ2623855

Bijlage(n)

1

Datum 16 januari 2026

Betreft Rollend werkprogramma Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV)
2026-2028

Geachte voorzitter,

Hierbij treft u het Werkprogramma 2026-2028 van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) aan.

De minister van Buitenlandse Zaken,

D.M. van Weel

Werkprogramma 2026-2028

Adviesraad
Internationale
Vraagstukken

Voorwoord

Het Nederlands buitenlandbeleid vraagt, meer dan ooit, om een duidelijke koers. Tachtig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog kunnen we niet anders dan concluderen dat de orde die toen is opgebouwd niet meer bestaat. De nieuwe orde klopt op de deur, maar is nog niet gevormd en kan nog bijgestuurd worden. We riskeren te bewegen naar een (wan)orde waar macht en korte termijn-transacties leidend zijn en internationaal recht en waarden gebonden allianties het onderspit delven. Dat heeft directe impact op Nederland en onze belangen. Cruciale dilemma's over de positie van Nederland vragen nú om een richtingsbepaling, anders wordt die nieuwe orde voor ons, maar zonder ons, gevormd.

Een heldere lange termijn visie

Nederland heeft in het buitenlandbeleid de afgelopen jaren te maken gehad met grote uitdagingen. De oorlog aan de oostflank van Europa raakt direct aan onze veiligheid, terwijl de instabiliteit in diverse regio's op een aantal uren vliegen van Europa (Hoorn van Afrika, Midden-Oosten) op diverse terreinen impact heeft en bijdraagt aan economische onveiligheid en migratiestromen. De oorlog in Gaza beïnvloedt rechtstreeks de sociale samenhang in ons land. Ongelijkheid in de wereld, en de grote ecologische- en klimaatcrisis, vragen om internationale samenwerking en om internationale instituties die dat faciliteren. Tegelijkertijd constateert de AIV een toename van autocratieën ten koste van democratieën, terwijl Artificiële Intelligentie en *fake news* de veerkracht van samenlevingen en hun handelingsbekwaamheid ondermijnen.

We verwachten dat het kabinet het komende jaar hier bovenop geconfronteerd wordt met een aantal extra en urgente vraagstukken: een afbrokkelende steun van de Verenigde Staten, gekoppeld aan een verre van voltooid proces van strategische autonomie in Europa. Daarnaast zijn er grote uitdagingen op het vlak van weerbaarheid, een gebrek aan samenwerking binnen Europa ten aanzien van defensie, rechtsorde en klimaat – resulterend in pijnlijke budgetdiscussies – en toenemend wantrouwen van het mondiale Zuiden ten aanzien van Europa.

In dit werkprogramma introduceert de AIV adviestrajecten die de regering en het parlement in staat kunnen stellen om een sterk buitenlands beleid te ontwikkelen. Volgens de AIV zijn de versterking van de Europese Unie, weerbaarheid in de brede zin des woords en behoud van internationaal recht als leidraad cruciaal voor het buitenlandse beleid, zodat Nederland met volle kracht kan optreden tegen een verdere polarisatie van de wereldorde. Nederland zou binnen Europa daarom het voortouw moeten nemen om zorg te dragen voor een sterk en weerbaar Nederland en Europa dat het VN Handvest, multilateralisme en internationaal recht als leidraad serieus neemt.

Prioritaire adviestrajecten

Er is nog geen helder uitzicht op een (duurzaam) staakt het vuren in Oekraïne en de oorlog houdt onverminderd aan: dagelijks wordt het internationaal recht geschonden door aanvallen van Rusland op burgerdoelen in Oekraïne. Eensgezind hebben de EU en de Verenigde Staten meerdere sanctiepakketten tegen Rusland ingesteld en is Europa, na decennialange afhankelijkheid, bewust begonnen zich af te koppelen van Russisch gas. Nederland is flink meer gaan investeren in defensie en zal deze lijn doortrekken. Maar grootschalige wapenleveranties aan Oekraïne blijken niet voldoende om een beslissend verschil te maken. Hoe kunnen Nederland en de EU Oekraïne effectiever ondersteunen? Dient Nederland zich hard te maken voor een versneld toetreden van Oekraïne tot de EU in 2026 en wat zijn de beste contouren van een duurzame vrede: hierover gaat de AIV een vervolgadvis publiceren.

De veranderde houding van de Verenigde Staten, die zich afwenden van Europa, tariefmuren optrekken en hun rol in het multilaterale stelsel sterk beperken, baart de AIV zorgen. Nederland blijft echter in hoge mate van de VS afhankelijk, met name op het gebied van veiligheid, wat dringend vraagt om een nieuwe Amerikastrategie. Naast deze veiligheidsafhankelijkheid verdienen ook de Nederlandse en Europese positionering in de handelsoorlog tussen de VS en China aandacht, evenals de ondemocratische tendensen in de VS. Nu de VS zich niet meer opstellen, of in ieder geval dat niet meer pretenderen te doen, als de hoeder van internationaal recht, ontstaat er ruimte voor de Europese Unie hier een grotere rol in te spelen. Hoe kan Nederland samen met de EU met een toekomstbestendige strategie een nieuwe koers varen in deze relaties?

Deze vraagstukken (Oekraïne en de veranderde relatie met de Verenigde Staten) zijn slechts twee van de vraagstukken waarover de AIV zich over zal buigen. In hoofdstuk 2 is de gehele rollende adviesagenda opgenomen voor de periode 2026–2028.

Dit concept werkprogramma bevat tevens een overzicht van de adviestrajecten die recentelijke zijn afgerond; voor de aanbevelingen uit die adviestrajecten zal de AIV aandacht blijven vragen. Daarnaast geeft het werkprogramma inzicht in de vijf lopende adviestrajecten. Naast de genoemde adviestrajecten behoudt de AIV ruimte voor nog niet voorziene adviesvragen van het kabinet en het parlement en voor het opstellen van adviezen op eigen initiatief.

Bert Koenders

Kenia en Nederland werken op meerdere vlakken samen, onder andere op het gebied van voedselzekerheid. In Nakuru wordt steeds meer gebruik gemaakt van Nederlandse expertise op dit terrein. Op een vraag van het kabinet bereidt de AIV een advies voor over voedselzekerheid.

Over de Adviesraad Internationale Vraagstukken

De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) is het adviescollege voor regering en parlement op het gebied van buitenlands beleid.

De AIV beoogt met onafhankelijke, zorgvuldig beargumenteerde adviezen actuele internationale ontwikkelingen te analyseren en te duiden, aanbevelingen te doen voor het Nederlandse buitenland beleid en op deze manier bij te dragen aan het politieke en maatschappelijke debat over internationale kwesties.

De AIV adviseert gevraagd en ongevraagd over internationale vraagstukken. Het betreft in het bijzonder: Europese samenwerking, mensenrechten, internationale samenwerking en veiligheidsbeleid.

De AIV richt zich op strategische dilemma's en op de agendering van nieuwe thema's met het oog op de langere termijn.

Werkwijze

De AIV verstrekt zijn adviezen op verzoek van de regering of het parlement. Jaarlijks stelt de AIV een werkprogramma op met de adviesonderwerpen voor de komende periode. Daarnaast brengt de AIV op eigen initiatief adviezen uit aan regering of het parlement over actuele, prangende vraagstukken, meestal in de vorm van (kortere) briefadviezen.

In de AIV zijn uiteenlopende kennis, werk-ervaring en achtergrond gebundeld. Dit zorgt ervoor dat bij elk adviestraject de noodzakelijke expertise kan worden aangewend voor een integrale en multidisciplinaire aanpak.

Adviezen worden voorbereid door één van de vier permanente raadscommissies of een gecombineerde commissie. Commissies maken tijdens het adviestraject gebruik van relevante wetenschappelijke literatuur

en voeren gesprekken met deskundigen en mensen uit het veld. De AIV bespreekt de voortgang van elk adviestraject diverse malen en stelt uiteindelijk het advies vast.

Na publicatie van een advies organiseert de AIV-publiekspresentaties, expertbijeenkomsten en technische briefings om de adviezen wijdere bekendheid te geven en bij te dragen aan het politieke en publieke debat over het onderwerp.

In aanvulling op de adviestrajecten wordt de Adviesraad Internationale Vraagstukken momenteel geëvalueerd. Dit betreft een vierjaarlijkse evaluatie die voortvloeit uit de Kaderwet adviescolleges. De onafhankelijke evaluatiecommissie bestaat uit Dhr. Sven Koopmans, Mevr. Caroline de Gruyter en Dhr. Kutsal Yesilkagit. De uitkomsten van de evaluatie worden verwacht in de eerste helft van 2026.

Demonstranten vragen aandacht voor het geweld tegen humanitaire hulpverleners. De AIV stelt naar aanleiding van een kamermotie en een kabinetsverzoek een advies op over dit onderwerp.

Gepubliceerde adviezen in 2025

Het afgelopen jaar heeft de AIV verschillende adviezen uitgebracht over uiteenlopende onderwerpen. Waar passend blijft de AIV zich inzetten voor de doorwerking van deze adviezen, bijvoorbeeld door middel van presentaties of discussies in relevante fora.

Titel	Maand	Type	Opdrachtgevend orgaan
Krimpende maatschappelijke ruimte: vrijheid en veiligheid onder druk	april 2025	Adviesrapport	Minister van Buitenlandse Zaken en Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Daadkracht: EU-hervormingen van GBVB, begroting en rechtsstaat	april 2025	Briefadvies	Tweede Kamer
Meer Europa, minder Amerika – herijking van de trans-Atlantische veiligheidsrelatie	juni 2025	Adviesrapport	Eigen initiatief (conform geaccordeerd werkprogramma)
AI: technologie, macht en democratische waarden in het Nederlandse buitenlandbeleid	juni 2025	Briefadvies	Eigen initiatief (conform geaccordeerd werkprogramma)
Regie op veiligheid in de ruimte	juni 2025	Adviesrapport	Minister van Buitenlandse Zaken en Minister van Defensie
Nederland, Europa en het mondiale Zuiden in een veranderende wereldorde	september 2025	Adviesrapport	Eigen initiatief (conform geaccordeerd werkprogramma)
De kracht van loyale samenwerking binnen de EU	oktober 2025	Briefadvies	Minister van Buitenlandse Zaken op verzoek van Tweede Kamer

De Amerikaanse president Trump en de Secretaris-Generaal van de NAVO ten tijde van de NAVO top in Den Haag in juni 2025. De AIV bereidt een advies voor over de trans-Atlantische relatie op verzoek van het kabinet.

Adviezen in voorbereiding

Zowel het parlement als de regering heeft de AIV verzocht te adviseren over een breed scala aan onderwerpen en voor een viertal verschillende Ministers. Hierdoor zijn alle permanente commissies (Vrede en Veiligheid, Europese Integratie, Commissie Mensenrechten en Commissie Internationale Ontwikkeling) werkzaam op gevraagde adviezen.

Titel	Opdrachtgevend orgaan	Korte omschrijving	Verwachte publicatie (indien bekend)
Voedselzekerheid (wereldwijd, NL-inzet)	Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp	Advies over Nederlandse inzet op wereldwijde voedselzekerheid en de relatie met handel, veiligheid en migratie.	Eerste kwartaal 2026
Straffeloosheid voor geweldpleging tegen hulpverleners (gezamenlijk met CAVV)	Ministers van Buitenlandse Zaken en BHOS op verzoek van Tweede Kamer	Gezamenlijk advies (AIV + CAVV) over diplomatieke, juridische en financiële instrumenten tegen straffeloosheid voor geweld tegen hulpverleners.	Eerste kwartaal 2026
EU-uitbreiding	Minister van Buitenlandse Zaken op verzoek van Tweede Kamer	Advies over EU-uitbreiding in algemene zin en gefaseerde/geleidelijke integratie van kandidaatlidstaten.	Tweede kwartaal 2026
Migratiepartnerschappen (gezamenlijk met Adviesraad Migratie)	Ministers van Buitenlandse Zaken, Asiel & Migratie, BHOS)	Gezamenlijk advies (AIV + Adviesraad Migratie) over kansen/risico's, randvoorwaarden en effectiviteit van migratiepartnerschappen.	Tweede kwartaal 2026
De toekomst van de Trans-Atlantische relatie	Toezegging Minister President d.d. 30 september	Advies van gecombineerde commissie m.b.t. herijking van trans-Atlantische relatie.	Derde kwartaal 2026

De oorlog in Oekraïne blijft veel slachtoffers eisen, ook burgerslachtoffers. Gezien de ontwikkelingen zal de AIV komen met een update van haar eerdere adviezen over deze oorlog.

Prioritaire nieuwe onderwerpen voor 2026

Een update van de Oekraïne strategie

Russische agressie, die het meest tot uiting komt in de oorlog tegen Oekraïne, vormt de grootste veiligheidsdreiging voor Europa en de NAVO. Het is voor Nederland een buitenlandpolitieke uitdaging van hoogste prioriteit. Nu de oorlog het vijfde jaar ingaat is het voor de AIV tijd om haar eerdere adviezen (2022 en 2024) tegen het licht te houden en te updaten gezien de nieuwe ontwikkelingen.

Langs de hele frontlinie wordt onverminderd zwaar gevochten, waarbij Rusland mondjesmaat terreinwinst boekt. In 2025 heeft Rusland zijn luchtaanvallen door heel Oekraïne op civiele doelen en energie-infrastructuur sterk geïntensiveerd. Andersom slaagt Oekraïne er ook in om de Russische energieproductie en militaire doelen tot diep in Rusland te raken. Ondanks tekorten aan troepen en wapens weten de Oekraïners grotendeels stand te houden aan het front, en de vastberadenheid van de bevolking om de agressie te weerstaan is onverminderd groot. De opstelling van de Verenigde Staten is met het aantreden van de Trump-2 Administratie ingrijpend gewijzigd. Pogingen om met Rusland tot een akkoord te komen zijn vooralsnog echter niet succesvol gebleken. Door de verminderde VS-steun komt een groeiend deel van wapenleveranties en financiering voor Oekraïne op de schouders van Europa terecht.

Vanaf het begin van de grootschalige invasie in 2022 was het Nederlandse beleid gestoeld op twee pijlers: druk op Rusland en steun voor Oekraïne. Deze pijlers staan niet ter discussie, wel moet worden nagedacht over hoe de invulling hiervan kan worden aangepast

aan de ontwikkelingen. Hoe verandert de steunbehoefte van Oekraïne, en spelen we daar voldoende op in? Op wat voor manier kan de druk op Rusland verder vergroot worden – waarbij het palet breder is dan sancties alleen? Wat moet er extra gebeuren om Oekraïne een zo gunstig mogelijke positie te geven bij onderhandelingen? Hoe kunnen Nederland en Europa de uitkomst van onderhandelingen beïnvloeden? Wat zijn mogelijke voorwaarden, modaliteiten en uitkomsten van onderhandelingen en welke elementen moeten daarbij betrokken worden?

De toekomst van vertegenwoordigingen van Nederland in de wereld

Nederland wordt geconfronteerd met toenemende geopolitieke uitdagingen: onveiligheid aan de randen van Europa, en elders in de wereld; versterking van autocratieën, verharding van het handelsklimaat en migratiestromen en een sterke afname van de financiering van ontwikkelingssamenwerking wereldwijd. Daarnaast is de machtsverdeling in de wereld dusdanig aan het verschuiven dat op andere wijze omgegaan moet worden met veranderende machtsblokken. Landen in het mondiale Zuiden eisen meer aandacht voor hun belangen en een grotere rol in internationale besluitvormingsprocessen.

Voorgenoemde problemen vragen om nauwe interdepartementale samenwerking, zowel in Nederland als op de posten. Terwijl het aantal Nederlandse uitgezonden naar ambassades al jaren afneemt, zien we dat de EU-delegaties aan het groeien zijn.

Is meer onderlinge samenwerking met de EU een optie? Of moet gekeken worden naar samenwerking op specifieke (niche) terreinen met andere gelijkgezinde landen? Vanwege de taakstelling zullen meerdere ambassades de komende jaren gaan sluiten. Deze ontwikkelingen roepen de volgende vragen op: is het Nederlandse verkleinde postennetwerk klaar voor de toekomst? Hoe kan Nederland in een meer gedigitaliseerde wereld optimaal haar belangen behartigen? Hoe kunnen ambassades zich op een meer geïntegreerde wijze richten op de lange termijn belangen van het Koninkrijk? Wat valt er te leren van andere relatief kleine landen die erin slagen om diplomatiek boven hun gewicht te opereren? Dit advies zal voortbouwen op het gevraagde advies 'De vertegenwoordiging van Nederland in de wereld' uit 2017.

rechtsorde en de manier waarop Nederland een buitenlandbeleid kan voeren waarin het belang van onze veiligheid samengaat met ons commitment aan mensenrechten. In de praktijk spelen daarbij dilemma's met betrekking tot inzet van wapensystemen en andere middelen over bescherming van onze bevolking die nader geëxploreerd zullen worden. Hierbij dient ook te worden gekeken naar de Nederlandse rol in de bevordering van vrede, preventie van conflict en grootschalige mensenrechtenschendingen, en bevordering van de rechtsstaat.

Vrede, recht en veiligheid

De stijging in grootschalige interstatelijke conflicten waarbij het humanitair oorlogsrecht en mensenrechten in toenemende mate onder druk staan, zoals in Oekraïne en Gaza, maar ook Soedan, Myanmar, en DR Congo, duidt op een systematische en structurele bedreiging van de internationale rechtsorde. Nieuwe technologie en manieren van oorlogsvoering, waaronder inzet van drones en algoritmische oorlogsvoering, werpen vragen op over hun verhouding tot handhaving van mensenrechten en humanitair oorlogsrecht. Deze erosie van het internationale bestel, waar Nederland zich na WO II sterk aan heeft verbonden, heeft directe gevolgen voor Nederlandse belangen in een fragmenterende wereldorde. Daarbij valt te denken aan Europese en mondiale stabiliteit, en aan gewapende conflicten waar Nederland bij betrokken is, of partij bij kan worden. Dit vraagt om een juridisch, ethische-politieke benadering van de positionering van Nederland (als relatief klein land, maar ook met Den Haag als stad van 'vrede en recht') in de internationale

De Nederlandse overheid is in 2025 begonnen met extra grenscontroles, mede met het oog op het tegengaan van irreguliere migratie. Migratiepartnerschappen zijn een manier om hier aan bij te dragen. Op verzoek van het kabinet zal de AIV samen met de Adviesraad Migratie hierover advies uitbrengen.

Eurocommissaris Hoekstra schudt de hand van zijn collega Šefcovic. Nederland zal in 2029 wederom voorzitter van de EU zijn, en de AIV is voornemens ter voorbereiding daarop met een advies te komen.

Andere mogelijke onderwerpen 2026 - 2028

Algoritmische oorlogsvoering

Kunstmatige intelligentie en autonome wapensystemen veranderen de aard van oorlogvoering ingrijpend. Dit advies richt zich op de ethische, juridische en strategische gevolgen van deze technologische revolutie, en op de vraag hoe Nederland en Europa zich daartoe moeten verhouden. Ook komt de balans tussen innovatie en normstelling aan bod.

Het EU economisch model: concurrentievermogen en strategische autonomie

In de toenemende geopolitieke en geo-economische concurrentiestrijd tussen de VS en China zoekt de EU een eigen koers. Dit heeft zich vertaald in een roep zowel om open strategische autonomie als om het versterken van het Europese concurrentievermogen (o.a. in het Letta- en het Draghi-rapport). Strategische autonomie gaat om het verminderen van kwetsbaarheden, bijvoorbeeld op het terrein van defensie of op essentiële grondstoffen, door meer zelf te produceren of de aanvoerketens te diversifiëren. Het concurrentievermogen zoals beschreven in het Draghi-rapport betreft vooral kritische sectoren, zoals digitale technologieën, defensie en schone energie, evenals de publieke en private financiering van de benodigde investeringen. Wanneer, in welke sectoren en waarom is vanuit overheidswege sturing nodig? Voortbouwend op het industrie-advies onderzoekt de AIV de nieuwe EU-koers

en maakt hierbij de Nederlandse belangen inzichtelijk, alsmede de inzet die vanuit Den Haag nodig is.

De Nederlandse positionering in de EU (briefadvies)

Met het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in 2029 in zicht is het moment aangebroken om de Nederlandse rol in Europa opnieuw te definiëren. Dit advies analyseert hoe Nederland invloedrijk kan blijven binnen de EU, welke prioriteiten het moet stellen, en hoe het effectief kan opereren op dossiers als migratie, veiligheid en landbouw.

EU-India relaties

De mondiale machtsverhoudingen verschuiven en de rol van India is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Het land eist een centrale positie op in de nieuwe wereldorde en presenteert zich als leider van het mondiale Zuiden. India wordt door Nederland en Europa gezien als een gelijkgezinde partner in Azië, die tegenwicht kan bieden tegen China's positie in de regio. Dit advies verkent hoe Nederland en Europa de samenwerking met India meer strategisch kunnen vormgeven in een benadering die economische belangen, mensenrechten en (regionale) veiligheid in samenhang behandelt. Ook wordt ingegaan op de mate waarin India daadwerkelijk gelijkgesteld is en naar verwachting zal blijven in de toekomst.

Toekomstige relatie Rusland: een lange termijn perspectief

Ruslands geografische positie zorgt ervoor dat het land voor altijd een majeure invloed zal hebben op de veiligheid van Europa, ook na - of juist na - een eventuele vrede in Oekraïne. Het is dan ook noodzakelijk om na te denken over een langetermijnstrategie voor de omgang met Rusland. Deze strategie dient rekening te houden met verschillende scenario's: van een opslaaing van het huidige conflict tot mogelijke vormen van de-escalatie of een nieuwe vorm van co-existentie. Hoe kan Nederland in de verschillende scenario's bijdragen aan een gezamenlijke Europese aanpak die zowel de veiligheid van Europa waarborgt als eventueel en op termijn ruimte laat voor dialoog op terreinen waar dat in het wederzijds belang is, zoals klimaat en non-proliferatie? Dit advies zal verkennen hoe Nederland en de EU een toekomstbestendige relatie met Rusland kunnen vormgeven, rekening houdend met de belangen van grenslanden en de bredere regio. Ook zal worden gekeken naar de rol van Nederland in het bevorderen van veerkracht en weerbaarheid tegen Russische invloedsoperaties, hybride dreigingen en desinformatie, en hoe om te gaan met de langetermijneffecten van sancties en de veranderende energie- en handelspatronen.

Bedrijfsleven en mensen- rechten: zoektocht naar complementariteit (briefadvies)

De spanning tussen concurrentiekracht en mensenrechten neemt toe nu Europese regelgeving wordt versoepeld. Dit advies onderzoekt hoe Nederland kan zorgen dat economische belangen niet ten koste gaan van mensenrechten en duurzaamheid, maar zoveel mogelijk samengaan. Het verkent manieren om bedrijfsverantwoordelijkheid en geopolitieke slagkracht te verenigen.

Toekomst van 3D benadering

De afgelopen decennia heeft Nederland zich een groot pleitbezorger getoond van de 3D benadering in het buitenlands beleid: de inzet van een combinatie van defensie, diplomatie en 'development' in crisisgebieden, met als oogmerk kwetsbaarheid en instabiliteit in te perken en een bijdrage te leveren aan een duurzame politieke, sociale en economische transitie van de landen in kwestie. Welke lessen kunnen worden getrokken uit de eerdere inspanningen en de wenselijkheid van een geïntegreerde benadering? Behoeft de 3D benadering bijstelling of een nieuwe invulling in een nieuwe context van fragiliteit en proxy-oorlogen? Wat betekent dit voor diplomatie, ontwikkelingssamenwerking en missies? De brede en gezamenlijke blik op veiligheid dreigen we kwijt te raken als we niet een nieuwe manier vinden om beleid ten aanzien van fragiele staten meer geïntegreerd te bekijken. Zijn landen om ons heen verder gegaan met de 3D benadering en onderwerpen, en zo ja, hoe? Wat zou voor Nederland een nieuwe brede blik op veiligheid en een effectieve benadering zijn van fragiele staten?

Vernieuwing van de internationale samen- werkingsarchitectuur

Het klassieke systeem van internationale samenwerking (zowel het humanitaire ontwikkelingssysteem, als de systematiek gericht op mondiale uitdagingen) staat onder druk door geopolitieke verschuivingen, bezuinigingen en kritiek uit het mondiale Zuiden. Multilaterale samenwerking komt in het gedrang door toenemende competitie tussen grootmachten en tanend vertrouwen in internationale instellingen. Dit advies zou analyseren hoe de internationale samenwerkingsarchitectuur vernieuwd kan worden zodat zij beter aansluit bij de realiteit van de 21e eeuw. Het beoogt daarbij een brede blik te hanteren en zal ook kijken naar multilateralisme gericht op wereldwijde uitdagingen zoals mondiale gezondheid en

biodiversiteit. Daarbij wordt ook gekeken naar de positie en rol van Nederland binnen dit veranderende landschap. Dit advies zal verkennen hoe het multilateralisme kan worden versterkt en vernieuwd om te zorgen voor effectieve samenwerking op basis van internationale afspraken.

Tussen autocratie en democratie. Hoe blijven we overeind in een wereld die autocratischer wordt?

In toenemende mate heeft Nederland te maken met autocratieën met een offensieve strategie, maar ook met staten die niet democratisch zijn, maar ook niet autocratisch. Ze laveren tussen beide bestuursvormen in. Nederland kan het zich niet permitteren om bilaterale relaties af te bouwen met dit type landen: op deelonderwerpen zal met regeringen met autocratische tendensen samengewerkt moeten worden. Maar dit brengt wel een aantal nieuwe kwetsbaarheden met zich mee, zoals hybride dreigingen en informatie manipulatie. Hoe kunnen we in deze relaties onze democratische weerbaarheid versterken?

Minister-president Dick Schoof neemt deel aan een overleg in Londen met Europese leiders over veiligheid en defensie in Europa. Het overleg stond in het teken van versterkte samenwerking binnen Europa op het gebied van veiligheid, in aanloop naar komende NAVO-toppen.

Samenstelling adviesraad

De Adviesraad Internationale Vraagstukken bestaat uit negen leden, inclusief de voorzitter en vicevoorzitter. Raadsleden worden bij Koninklijk Besluit op persoonlijke titel benoemd voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid tot herbenoeming. De leden van de adviesraad zijn afkomstig uit de wetenschap, het openbaar bestuur en kennisinstellingen.

Zij beschikken over specifieke expertise op het gebied van mensenrechten, vrede en veiligheid, internationale ontwikkeling of Europese integratie.

Raadsleden*

LGen b.d. G.J. (Jan) Broeks
(tweede termijn)

Dr. D.J.M. (Dorette) Corbey
(tweede termijn)

M.W.J.A. (Tanya) van Gool

Prof. A.G. (Bert) Koenders
Voorzitter

Prof. dr. mr. J.E. (Janne) Nijman

Drs. B. (Bram) van Ojik

Prof. dr. P.J. (Paul) Scheffer

Mr. H.J.J. (Henne) Schuwer

Prof. dr. A. (Annelies) Zoomers

Prof. dr. D.J. (Dirk-Jan) Koch
Secretaris-Directeur

* Samenstelling per 1 november 2025

Raadscommissies

Vier permanente commissies maken deel uit van de adviesraad.
De commissies bereiden de adviezen voor.

Commissie Europese Integratie

De Commissie Europese Integratie bereidt adviezen voor over actuele Europese ontwikkelingen, de rol van de Europese instellingen, de externe betrekkingen van de EU en de positie van Nederland.

Voorzitter: Prof. dr. P.J. (Paul) Scheffer

Vicevoorzitter: Dr. D.J.M. (Dorette) Corbey

Commissie Mensenrechten

De Commissie Mensenrechten bereidt adviezen voor over actuele internationale ontwikkelingen op het terrein van de mensenrechten, het Nederlandse mensenrechtenbeleid en de rol van internationale instellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Voorzitter: Prof. mr. dr. J.E. (Janne) Nijman

Vicevoorzitter: M.W.J.A. (Tanya) van Gool

Commissie Internationale Ontwikkeling

De Commissie Internationale Ontwikkeling bereidt adviezen voor over de duurzame ontwikkelingsdoelen, de rol van overheden, bedrijven, financiële instellingen, kennisinstituten en NGO's in ontwikkelingssamenwerking, de bevordering van economische ontwikkeling en de positie van multilaterale instellingen.

Voorzitter: Prof. dr. E.B. (Annelies) Zoomers

Vicevoorzitter: Drs. A. (Bram) van Ojik

Commissie Vrede en Veiligheid

De Commissie Vrede en Veiligheid bereidt adviezen voor over actuele internationale veiligheidsvraagstukken, de krijgsmacht, de trans-Atlantische verhoudingen en het Europese veiligheidsbeleid.

Voorzitter: mr. H.J.J. (Henne) Schuwer

Vicevoorzitter: LGen b.d. G.J. (Jan) Broeks

Foto's: ANP

Redactie: AIV, Dirk-Jan Koch
Design: Public Cinema

ISBN: 978-90-8350-849-8
NUR: 740

Adviesraad Internationale Vraagstukken

Rijnstraat 8
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

070 348 60 60
adviesraadinternationalevraagstukken.nl
aiv@minbuza.nl

9 789083 508498 >

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M en R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum

12 januari 2026

Onze Referentie

BZ2623855

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Plandatum/Deadline Kamer

N.v.t.

nota

Aanbiedingsbrieven AIV-werkprogramma 2026-2028

Aanleiding

De AIV heeft het werkprogramma voor 2026-2028 vastgesteld (zie bijgevoegd). U wordt geadviseerd om het werkprogramma aan te bieden aan de Eerste en de Tweede Kamer.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met en ondertekening van bijgevoegde aanbiedingsbrieven aan de Eerste en de Tweede Kamer.

Toelichting

Het werkprogramma voor 2026-2028 is eerder uitgebreid besproken in de BR van BZ (7 november 2025) en de BR van Defensie (17 november 2025). Ook is het besproken in de CoRIA (18 november 2025). Als gevolg daarvan is het werkprogramma fors aangepast op basis van de ontvangen suggesties. De drie additionele prioritaire adviezen zijn nu:

- Een update van de Oekraïne-strategie;
- De toekomst van de Nederlandse vertegenwoordigingen in de wereld;
- Vrede, recht en veiligheid.

Nu het werkprogramma is vastgesteld kan het aan de Eerste en Tweede Kamer worden aangeboden. Ook het ministerie van Defensie is daarmee akkoord.

Er blijft ruimte om additionele adviesaanvragen in te dienen indien daar behoefte aan is, ook al behoudt de AIV graag enige flexibiliteit in het programma om in te kunnen spelen op de actualiteit. Ook de Tweede Kamer zelf komt soms met aanvullende adviesaanvragen. Op 21 januari spreekt de AIV met de Vaste Kamer Commissie Buitenlandse Zaken over het werkprogramma.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Rollend werkprogramma 2026-2028;
- Bijlage 2: Aanbiedingsbrief Eerste Kamer;
- Bijlage 3: Aanbiedingsbrief Tweede Kamer.